

**NACIONALINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL NACIONALINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS
SKAIDRIOS VEIKLOS POLITIKOS
2024-05-31 VK-101, 2024-07-11 REDAKCIJOS PATVIRTINTOS DIREKTORIAUS
ĮSAKYMU NR. VK-131 PAKEITIMO PATVIRTINANT NAUJĄ „NV SPL SKAIDRIOS VEIKLOS
POLITIKOS“ REDAKCIJĄ**

2025 m. d. Nr. VK-
Vilnius

P a k e i č i u Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos direktoriaus 2024 m. gegužės 31 d. įsakymo Nr. VK-101, 2024 m. liepos 11 d. įsakymą Nr. VK-131 redakciją „Dėl Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos skaidrios veiklos politikos ir korupcijos prevencijos vykdymo teisinio reglamentavimo patvirtinimo“ ir jį išdėstau nauja redakcija:

**„NACIONALINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS
DIREKTORIUS
ĮSAKYMAS
DĖL NACIONALINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS
SKAIDRIOS VEIKLOS POLITIKOS, KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO
NACIONALINĖJE VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOJE TVARKOS
APRAŠO, NACIONALINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS
ANTI KORUPCINIO ELGESIO KODEKSO, NACIONALINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS
PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS NULINĖS DOVANŲ POLITIKOS IR NACIONALINĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS DOVANŲ, GAUTŲ PAGAL
TARPTAUTINĮ PROTOKOLĄ AR TRADICIJAS, TAIP PAT REPREZENTACIJAI SKIRTŲ
DOVANŲ PERDAVIMO, VERTINIMO, REGISTRAVIMO, SAUGOJIMO IR EKSPONAVIMO
TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

Vadovaudamasi Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos nuostatu, patvirtintu Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2023 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. VKE-228 „Dėl Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos nuostatų patvirtinimo“, 17.2 papunkčiu, vykdydama Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2023 m. gruodžio 27 d. įsakymą Nr. KE-1437 „Dėl Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos funkcijų vykdymo“ ir siekdama užtikrinti tinkamą skaidrios veiklos politikos įgyvendinimą ir korupcijos prevencijos vykdymą Nacionalinėje visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijoje:

1. T v i r t i n u nauja redakcija pridedamus:
 - 1.1. Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Skaidrios veiklos politiką;
 - 1.2. Korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo Nacionalinėje visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijoje tvarkos aprašą;
 - 1.3. Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Antikorupcinio elgesio kodeksą;
 - 1.4. Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Nulinę dovanų politiką;
 - 1.5. Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašą.

2. P a v e d u Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos (toliau – NVSPL) korupcijos prevencijos specialistui organizuoti skaidrios veiklos politikos įgyvendinimą ir korupcijos priežiūrą NVSPL.

Virusologinių tyrimų poskyrio vedėja-medicinos biologė,
l. e. p. Klinikinių tyrimų skyriaus vedėjo pavaduotoja,
laikinais vykdanti direktoriaus funkcijas

Svajūnė Muralytė

PATVIRTINTA
Nacionalinės visuomenės sveikatos
priežiūros laboratorijos direktoriaus
2024 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. VK- 101
(2025 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. VK-
Redakcija)

NACIONALINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJOS SKAIDRIOS VEIKLOS POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos skaidrios veiklos politika (toliau – skaidrumo politika arba SVP) yra strateginis dokumentas, kuris nustato bendruosius veiklos principus ir normas, kuriomis vadovaujasi Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija (toliau – NVSPL), puoselėdama skaidraus elgesio kultūrą bei deklaruodama nepakantumą smurtui ir priekabiavimui.

2. NVSPL skaidrumo politikoje vartojami terminai:

2.1. **Antikorupcinio elgesio standartas** – elgesio norma, kuri skatina netoleruoti korupcijos.

2.2. **Darbuotojai** – NVSPL darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį.

2.3. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys žodžiu, raštu ar fiziniais veiksmais, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriamas bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

2.4. **Seksualinis priekabiavimas** – nepageidaujamas, užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksmu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, turint tikslą pakenkti asmens orumui, ypač sukuriant bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką.

2.5. **Skaidraus elgesio kultūra** – NVSPL vertybės, misiją ir viziją atitinkančios nuostatos ir darbuotojų sąžiningumu ir pagarbiu bendravimu tarpusavyje ir su tikslinėmis grupėmis grindžiama elgsena.

2.6. **Skaidrumo politika** – antikorupcinių, viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo, etikos vidaus teisės normų ir priemonių visuma, kuria užtikrinamas atsparumas korupcijai NVSPL.

2.7. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

3. Praktiškai įgyvendinant skaidrumo politiką ypač svarbūs NVSPL vadovybės oficialiai išreikšti ketinimai, atskleidžiantys institucijos vidaus kultūrą ir puoselėjamas vertybes.

3.1. NVSPL vadovybė palaiko skaidrumo, viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo (atitikties), etikos standartus ir skiria pakankamai dėmesio korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemos įdiegimui, tobulinimui, taikymui bei laikymosi kontrolei užtikrinti ir taip kuria veiklią, brandžią ir pažangią instituciją. NVSPL vadovybė ir struktūrinių padalinių vadovai formuoja antikorupcinio elgesio standartą ir skatina darbuotojus laikytis profesinės etikos ir elgesio principų.

3.2. NVSPL remia žmogaus teises ir laisves, aiškiai pasisako prieš bet kokias korupcijos formas, tiesioginę ir netiesioginę darbuotojų diskriminaciją, priekabiavimą, smurtą, mobingą, žeminimą ar įžeidinėjimą. NVSPL netoleruoja jokių nepotizmo, kronizmo, favoritizmo formų, interesų konfliktų, piktnaudžiavimo einamomis pareigomis.

3.3. Darbuotojų atrankos, įdarbinimo, veiklos ir atleidimo iš darbo procedūros NVSPL yra aiškiai reglamentuotos. NVSPL sukuria tinkamas darbo sąlygas ir palaiko aplinką, kurioje su darbuotojais elgiamasi oriai ir pagarbiai.

3.4. NVSPL yra svarbi institucijos ir darbuotojų reputacija bei visuomenės pasitikėjimas, todėl dedamos visos pastangos, kad įstaigoje dirbtų sąžiningi, patikimi, kompetentingi ir profesionalūs darbuotojai.

II SKYRIUS SKAIDRUMO POLITIKOS TIKSLAS

4. Skaidrumo politikos tikslas – užtikrinti NVSPL korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemos efektyvų veikimą ir pašalinti bet kokias priežastis, sąlygas, įvykius ar aplinkybes korupcijos, smurto ir priekabiavimo rizikai pasireikšti.

III SKYRIUS SKAIDRUMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS

5. Skaidrumo politikos įgyvendinimas tiesiogiai siejamas su darbuotojų įsipareigojimais laikytis teisės aktų reikalavimų, kuriais NVSPL viduje įgyvendinamos korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės, sudarančios antikorupcinės aplinkos sistemos turinį, taip pat užtikrinamos smurto ir priekabiavimo prevencijos nuostatos.

5.1. NVSPL vykdomos korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės, pagal Korupcijos prevencijos įstatymą (toliau – KPI). Šių priemonių įgyvendinimas nustatytas NVSPL metiniuose veiklos planuose. Informacija apie NVSPL vykdomą veiklą kuriant korupcijai atsparią aplinką pateikiama NVSPL interneto svetainėje. NVSPL daug dėmesio skiria

antikorupcinio elgesio standartų diegimui, atnaujinimui bei atitinkamų nuostatų tobulinimui. NVSPL darbuotojų elgesio kodekso normos ir SVP pateikiamos rekomendacijos reguliariai peržiūrimos, kontroliuojama, kaip laikomasi nustatytų etikos ir elgesio taisyklių, darbuotojams teikiamos rekomendacijos ir konsultacijos. SVP įgyvendinimo kontrolę vykdo nepriklausomas, pavaldumo santykiu neribojamas, direktoriui tiesiogiai atskaitingas korupcijos prevencijos pareigūnas, už SVP uždavinių įgyvendinimą ir veiklos, įskaitant pirkimų procesų, skaidrumo užtikrinimą NVSPL atsako direktorius.

5.2. Darbuotojų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas gautų dovanų ir reprezentacijai skirtų dovanų perdavimas, įvertinimas, apskaita ir saugojimas reglamentuotas NVSPL direktoriaus patvirtintame teisės akte – Dovanų politikoje.

5.3. Darbuotojų privačių interesų deklaravimo procedūros detalios reglamentuotos NVSPL direktoriaus patvirtintame teisės akte. Darbuotojai, kurie privalo deklaruoti privačius interesus, privačių interesų deklaracijas pateikia, papildo, patikslina NVSPL direktoriaus nustatyta tvarka. Privačių interesų deklaracijų administravimas, deklaruoti privalančių asmenų sąrašo sudarymas ir atnaujinimas, taip pat už deklaravimo priežiūros ir kontrolės sritį atsakingų darbuotojų atsakomybės yra detalios reglamentuoti. Kontrolę vykdo korupcijos prevencijos specialistas.

5.4. Darbuotojų susitikimų, kitokio susižinojimo ir jų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos tvarka reglamentuota, svečiai registruojami, nurodomas atvykimo tikslas ir darbuotojas, kurio kvietimu lankomasi, tokia tvarka užtikrina darbuotojų saugumą, nepriklausomumą, neviešos informacijos apsaugą, viešųjų ir privačių interesų derinimą ir deklaravimą, NVSPL ir darbuotojų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos skaidrumą.

5.5. Siekiant valdyti grėsmes ir rizikos veiksnius, kurie gali kilti darbuotojams ne tarnybos tikslais naudojantis elektronine erdve, NVSPL direktoriaus patvirtintame teisės akte yra nustatytos rekomendacijos ir draudimai, skirti saugiai naudotis elektronine erdve ir DI.

6. NVSPL taikomos šios korupcijos prevencijos priemonės:

6.1. NVSPL gali atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymą konkrečioje savo veiklos srityje. Jeigu yra duomenų dėl galimų korupcijos rizikos veiksnių, NVSPL KPT atliekama LR STT bendra ir SAM sau pavaldžiom įstaigom nustatyta tvarka.

6.2. NVSPL yra planuojamas ir atliekamas korupcijos rizikos valdymo vertinimas Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nustatyta tvarka. NVSP direktorius, korupcijos prevencijos specialisto rekomendacijų pagrindu, priima sprendimus dėl korupcijos rizikos valdymo tobulinimo.

6.3. NVSPL pagal poreikį arba SAM pavedimą yra atliekamas atsparumo korupcijai lygio nustatymas ir įvertinama, kiek ir kurių korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių yra įdiegta NVSPL, kokia jų kokybė, praktinis pritaikomumas ir pasiekti rezultatai.

6.4. NVSPL darbuotojų Antikorupcinio elgesio kodeksas yra pagrindinis antikorupcinio elgesio standartas, kuris nustato NVSPL darbuotojų elgesio principus, reglamentuoja darbuotojų elgesį darbo ir ne darbo metu, jame taip pat aprašomi pavyzdiniai galimos korupcinio pobūdžio rizikos atvejai ir darbuotojų veiksmai su jais susidūrus, pateikiamos rekomendacijos dėl korupcinio ar neskaidraus elgesio rizikų ir situacijų (informavimas apie korupcinio pobūdžio veikas, nusišalinimas dėl galimo viešųjų ir privačių interesų konflikto ir t. t.).

7. Siekdama didinti antikorupcinį sąmoningumą, NVSPL aktyviai dalyvauja įvairiuose antikorupcinio sąmoningumo didinimo renginiuose, antikorupcinės aplinkos kūrimo mokymuose ir metodinės pagalbos renginiuose, projektuose, diskusijose. Tinkamą darbuotojų kvalifikacijos ir kompetencijų įgijimą užtikrina NVSPL antikorupcinių mokymų proceso koncepcija už kurią atsakingas korupcijos prevencijos specialistas.

8. Personalo patikimumo užtikrinimo tikslu NVSPL yra patvirtintas sąrašas pareigybių, dėl kurių turi būti surinkta informacija apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, vadovaujantis KPI nuostatomis.

9. NVSPL veiklos procesų dokumentavimas, stebėseną ir kontrolę papildomai padeda kurti NVSPL korupcijai atsparią aplinką, užtikrinti teisėtumo, skaidrumo ir viešumo principų laikymąsi.

9.1. Visa konfidenciali informacija gaunama ir naudojama tik tiek, kiek būtina darbuotojų tarnybinėms funkcijoms vykdyti ir NVSPL uždaviniams pasiekti, griežtai laikantis šiai informacijai taikomų teisės aktų reikalavimų.

9.2. NVSPL turtas, ištekliai, vidinės sistemos, finansai naudojami teisėtai ir racionaliai ir tik NVSPL poreikiams. NVSPL viešųjų pirkimų procesas (planavimas, skelbimas, tiekėjo paraiškos ir pasiūlymo vertinimas, laimėtojo parinkimas, vykdymas, priežiūra ir t. t.) yra aiškiai reglamentuotas ir vykdomas laikantis antikorupcinio elgesio standarto. Informacija apie NVSPL pirkimų pagrindimą dėl atsisakymo pirkti iš centrinės perkančios organizacijos katalogo, skelbimus, dokumentus ir procedūrų ataskaitas skelbiama NVSPL interneto svetainėje. NVSPL nuolat atliekama einamoji ir paskesnioji procesų kontrolė. Pirkimų procesų procedūros užbaigime dalyvauja korupcijos prevencijos specialistas, kuriam prieš direktoriui pasirašant pirkimų sutartį dokumentai teikiami korupcinių rizikų ir VPI skaidrumo vertinimui, korupcijos prevencijos specialistas vizuoja visas, įskaitant mažos vertės NVSPL pirkimų sutartis.

9.3. NVSPL yra užtikrinama asmens duomenų apsauga. NVSPL tvarko duomenis (renka, saugo, analizuoja ir atlieka kitus duomenų tvarkymo veiksmus), laikydamasi Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo ir (ar) kitų teisės aktų reikalavimų.

Duomenų subjektų teisės yra įgyvendinamos vadovaujantis Asmens duomenų tvarkymo NVSPL tvarkos aprašu.

9.4. Visuomenės informavimą ir bendravimą su žiniasklaida užtikrina NVSPL Administravimo skyriaus darbuotojai ir žiniasklaidos priemonėms pateikia objektyvią, aiškią ir aktualią informaciją. NVSPL informuoja visuomenę apie korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemą.

IV SKYRIUS SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS NUOSTATOS

10. NVSPL įsipareigoja sukurti tokią darbo aplinką, kurioje užtikrinama, kad nebūtų patiriama priešišku, neetišku, žeminančiu, agresyviu, užgauliu, įžeidžiančiu veiksму, kuriais kėsiamasi į darbuotojo, jų grupės ar kitų asmenų garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį asmens neliečiamumą ar kuriais siekiama darbuotoją, jų grupę ar kitus asmenis įbauginti, sumenkinti ar įžeisti. NVSPL darbuotojams yra draudžiama priekabiauoti ir (ar) smurtauti, neetiškai ir nepagarbiai elgtis su darbuotojais ir kitais asmenimis.

11. Smurtas ir priekabavimas gali pasireikšti vieno ar kelių asmenų nepriimtiniu elgesiu, galinčiu pasireikšti įvairiais būdais ir įvairiomis formomis, kurių vienos nustatomos lengviau negu kitos. Tai elgesys, kai vienas ar daugiau vadovų ar darbuotojų siekia įžeisti arba įžeidžia darbuotojo orumą, garbę, siekia daryti arba daro neigiamą įtaką jo emocinei sveikatai ir (ar) siekia sukurti arba sukuria priešišką darbo aplinką.

12. Pagrindinis smurto ir priekabavimo skirtumas yra tai, kad priekabavimas yra tęstinis procesas, t. y. pasikartojantis, nepriimtinas elgesys, o smurtas dažniausiai būna vienkartinis, staigus (ūmus) netinkamo elgesio proveržis. Smurtas ir priekabavimas gali pasireikšti psichologiniu spaudimu, neetišku, nepagarbiu elgesiu kitų darbuotojų atžvilgiu, ignoravimu, engimu, nepagrįstomis pastabomis ir kritika, šaukimu, įžeidinėjimu, šmeižimu, manipuliavimu, pajuoka, patyčiomis, pasiekimų nuvertinimu, neetiškais komentarais, grasinimais, bauginimais, taip pat fiziniu ir (ar) seksualiniu išnaudojimu.

13. Nepriimtino elgesio išraiškos kenkia darbuotojo emocinei, o sunkiais atvejais – psichinei ir fizinei sveikatai. Tai gali pasireikšti nepriimtiniu ar nepageidaujamu fiziniu kontaktu (pavyzdžiui, fizinis prisilietimas, glostymas, plekštelėjimas, grybštelėjimas, siekimas prisiliesti (apkabinti), prisitraukti arčiau kito asmens ir kt.) ar tokio fizinio kontakto reikalavimu, nepadoraus turinio informacijos demonstravimu ar siuntimu, įkyriu domėjimusi privačiu gyvenimu, intymiais santykiais, nepageidaujamais komentarais dėl išvaizdos, kūno formos, aprangos, įžeidžiančiais juokais, patyčiomis, apkalbomis, gandais, šmeižtu, užgauliais gestais, tyčiniu darbuotojo izoliavimu darbinėje veikloje, informacijos, nesusijusios su darbuotojo funkcijomis, rinkimu ir (ar) platinimu, elgesiu, kuriuo siekiama riboti asmens apsisprendimo

laisvę, poveikiu darbuotojui, siekiant tam tikrų su darbu nesusijusių funkcijų (paslaugų) atlikimo.

14. Pranešimus apie smurtą ir priekabiavimą darbuotojai gali pateikti žodžiu arba laisva forma raštu NVSPL direktoriui arba direktoriaus paskirtam atsakingam asmeniui. Pranešimus pateikusiems asmenims yra garantuojamas konfidencialumas.

15. Atsižvelgiant į konkretų atvejį ir esamą poveikį darbuotojų emocinei sveikatai, nukentėjusiems asmenims gali būti suteiktos atitinkamos apsaugos priemonės ir pagalba. Apsaugos priemonės ir pagalba gali būti įvairių formų, pvz.: sudaryta galimybė darbuotojams, patyrusiems smurtą ar priekabiavimą, naudotis reikalingų specialistų (psichologų, psichiatrų ir kt.) paslaugomis, vykdoma darbo rotacija; darbuotojo perkėlimas į kitą darbo vietą; atostogų suteikimas ir kt.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Skaidrumo politikos įgyvendinimą ir skaidraus elgesio kultūrą užtikrina visi NVSPL darbuotojai. Skaidrumo politikos stebėseną, peržiūrą ir prireikus tobulinimą ne rečiau kaip kartą per metus atlieka NVSPL korupcijos prevencijos specialistas.
